

Kültürel Boyut

* Safa KOYUNCU

ÖLÜ DİLLER

Dillerin dayanma ve yayılma gücü, tartışılan ve araştırılan bir konu. Dili devamlı kılan, çok kişi tarafından konuşulması mı, o dilde yazılan başeser adedinin çokluğu mu, telaffuzunun kulağa hoş gelmesi midir? Ya da, dili güçlü kılan ekonomik, teknolojik ve siyasi üstünlük müdür? İnsanlara hürriyet ve medeniyet bahşeden dillerin yaşama gücü daha mı fazladır? Dayatma ve baskı ile diller yok edilebilir, tarih sahnesinden tamamiyle silinebilir mi?

Herbirisi ayrı bir araştırma konusu olacak çaptaki bu suallerin cevabını bir çırpıda ve bu muayyen sütunda değil, ancak zaman içinde ve müteakip yazılarımızda bulmaya çalışacağız. Zeka ve buluşlarıyla ünlü Japonlar'ın bile bu mesele karşısında bocalayıp kaldıklarını biliyor musunuz?

"Şu sıralar Japonya'da, İngilizce'nin ikinci resmi dil olması konusu tartışma masasına yatırılıyor. İngilizce'nin çok az konuşulduğu ülkeler arasında gösterilen Japonya'da, resmi bir komisyon tarafından hazırlanıp başbakanlığa sunulan raporda, "Shakespeare'in dilinin, ikinci resmi dil haline getirilmesinin şart olduğu" belirtiliyor.

Çeşitli politikalar sonucunda konuşulamaz hale gelen pek çok dil ölme noktasına gelmiş durumda. Dünya üzerindeki 3000 kadar dilin yarısının önümüzdeki yüzyıl içinde yok olacağı tahmin ediliyor. Daha karamsar tahminlere göre de 2100 yılına gelindiğinde, bir milyondan çok insanın konuştuğu diller ve resmi diller dışındaki diller ölecek ve sadece 200 kadar dil konuşuluyor olacak. Yok olması beklenen diller ise şunlar: Yeni Gine'de

konuşulan ve birbirinden farklı olan 1000 dil, 250 asl yerli Avusturalya dili, 1000 Amerikan kızilderili dili, Vanuatu Adası'nda konuşulan 105 dil ve Filipinler'de konuşulan 160 dil.

Bütün bu diller, 1000'den az kişi tarafından konuşuluyor. Bir zamanlar Kalifornia'da konuşulan ana Amerikan dili "Wickhamni"nin ise sadece tek bir konuşanı kalmış!

Yaşadığımız yüzyıl, hiç şüphesiz küreselleşmenin nimetleri kadar külfetlerinin de tartışılacağı bir dönem olacak. İletişim ve ulaşım imkanlarının dünyayı neredeyse küçük bir koy haline getirdiği bir çağda Batı'nın kültürel açıdan hegemonyasını yaymakta zorluk çekmediği görülüyor. Geleneklerinden, dillerinden taviz vermemekle ünlü Japonlar'ın bile İngilizce'yi ikinci resmi dil ilan etme noktasına gelmeleri, üzerinde durulması ve düşünülmesi gereken bir durumdur. Zira Japonlar, bu noktaya gelmeden önce, küreselleşmenin İngilizce'yi birinci dil konumuna getirmesine karşı koyabilmek için az uğraşmadılar. Özellikle İngilizce teknik terimlere Japonca karşılık bulmaya alıştılar. Ancak yine de İngilizce isitilasını önleyemediler.

Türkiye ve Türk dünyası açısından durum Japonya'dan farklı değildir. Hatta bizim, İngilizce'ye karşı Japonlar gibi mücadele etmek bir yana, bütün imkanlarımızı İngilizce'nin yayılması için seferber ettiğimiz gözönüne alırsak, üstüne günlük dilimizde kendi elimizle yaptığımız tahribat da hesaba katılırsa, felakete davetiye çıkarılmış net olarak görüntüye gelir.